

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545

พันตำรวจโทประสม หงษ์โต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PROBLEM OF THE ENFORCEMENT OF THE DIRECT SALES
AND DIRECT MARKETS ACT B.E. 2545

Pol.Lt.Col. Prasom Hongto

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

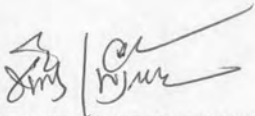
Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501184

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545
โดย พันตำรวจโทประสม หงษ์โต
สาขาวิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

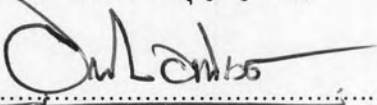
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต

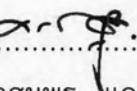

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อุทัย อาทิวะช)

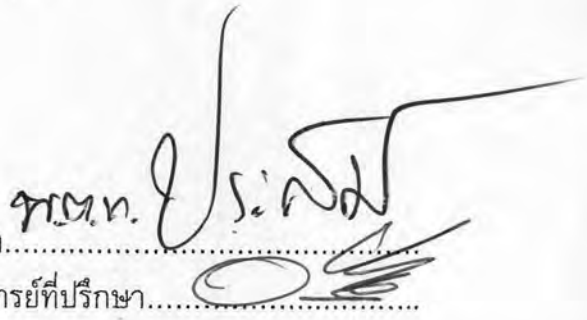

..... กรรมการ
(พันตำรวจเอกสมพร แดงดี)

พันตำรวจโทประสม หงษ์โต : ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติขายตรงและตลาด
แบบตรง พ.ศ. 2545 . (THE PROBLEM OF THE ENFORCEMENT OF THE
DIRECT SALES AND DIRECT MARKETS ACT B.E. 2545) อ. ที่ปรึกษา :
ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญญเษาศ, 164 หน้า.

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อ
กำกับดูแลการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และ
ป้องกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงเอาเปรียบหรือหลอกลวงประชาชน
ทำให้ประชาชนในฐานะผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่
สงบสุขในสังคม

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติ ดังกล่าวนั้นมีปัญหาด้านการบังคับใช้อยู่หลาย
ประการ อาทิเช่น ปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจดทะเบียนในประเด็นเกี่ยวกับผู้ยื่น
คำขอจดทะเบียน ทุนจดทะเบียน หลักประกัน และเอกสารประกอบการจดทะเบียน ปัญหา
เกี่ยวกับสิทธิในการเลิกประกอบธุรกิจ ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของนายทะเบียนในการเพิกถอน
การจดทะเบียน ปัญหาการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการระดมเครือข่ายโดยมิชอบ ปัญหา
ความเชี่ยวชาญของพนักงานเจ้าหน้าที่ และปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ ได้แก่ การเพิ่มเติม
ฐานความผิด อัตราโทษจำคุก อัตราโทษปรับ และมาตรการบังคับโทษปรับกับนิติบุคคล

ผู้เขียนจึงได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา โดยเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ในประเด็นเรื่องหลักเกณฑ์การขอรับการจดทะเบียน
บทกำหนดโทษและเพิ่มความรับผิดชอบของผู้ให้เข้าสถานที่ในการประกอบธุรกิจ รวมถึงเสนอแนะ
มาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการกระทำความผิดและทำให้รัฐสามารถติดตาม
สอดส่องพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติสิต.....
ปีการศึกษา.....2550.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4886246134 : MAJOR LAWS

KEY WORD : THE DIRECT SALES AND DIRECT MARKETS ACT B.E. 2545

PRASOM HONGTO : THE PROBLEM OF THE ENFORCEMENT OF THE DIRECT SALES AND DIRECT MARKETS ACT B.E. 2545 . THESIS ADVISOR : PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS , 164 pp.

The Direct Sales and Direct Markets Act B.E. 2545 is the enactment for a supervision of direct sales and direct market and make them in the same method, and also prevent the direct sales operator or direct markets operator from taking advantages from or defraud other people. This will make people face with the disadvantages, inequality and social disorder.

From the study, it is found that, under the aforesaid Act, there are some enforcement problems, such as the criteria and conditions of registration regarding a person eligible for registration, legal capital, securities, and supporting documents. Moreover, there are other relevant problems on right to terminate the business, the power of a registrar in quashing the registration, suing the offence of wrongfully network mobilization, the expertise of the competent authority, and the punishment issues: an increase of punishment, the imprisonment term, rate of fine, and fine enforcement against juristic person.

The writer proposes the recommendation on the an amendment of the Direct Sales and Direct Markets Act B.E. 2545 concerning the criteria of registration and punishment and the increase of punishment in case of the tenant, as well as other recommendations to counter this crime and thus the supervision and monitoring can be made more comprehensively to such businesses as the purpose of applicable laws.

Field of study.....Laws.....Student's signature.....
Academic year....2007.....Advisor's signature.....

Prasom Hongto
V. Boonyobhas

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยได้ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนชี้แนะ ปรับปรุง แก้ไขสิ่งต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เขียน จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร ที่ได้ให้ความกรุณาสละเวลาให้เกียรติเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนชี้แนะแนวทางแก้ไขในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ให้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. อุทัย อาทิวะช และท่านพันตำรวจเอกสมพร แดงดี ที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียน โดยให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นในการศึกษาเป็นอย่างดียิ่ง ตลอดจนเสียสละมาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียน

นอกจากนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะนิติศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า อีกทั้งรุ่นพี่ ๆ ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ตลอดจนเพื่อนๆ และน้องๆ ร่วมรุ่นทุกๆ ท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ โดยเฉพาะคุณโย ที่คอยช่วยเหลือในการจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณบุคคลที่มีได้กล่าวถึง ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการ เป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ผู้เขียนขอมอบความดีนี้แด่บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน ตลอดจนผู้มีพระคุณ ผู้แต่งตำรา หนังสือ วารสาร หรือบทความต่าง ๆ ที่ให้ผู้เขียนได้ใช้ศึกษาค้นคว้า จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้น อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับในความผิดพลาด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 หลักการขายตรงและกฎหมายเกี่ยวกับการขายตรงต่างประเทศ.....	6
2.1 พัฒนาการของการขายตรง.....	6
2.2 ความหมายของการขายตรง.....	9
2.3 การขายตรงเปรียบเทียบกับการขายโดยวิธีอื่น.....	11
2.3.1 การขายตรงกับการขายปลีกโดยทั่วไป.....	11
2.3.2 การขายตรงกับการขายตามตัวอย่าง.....	14
2.3.3 การขายตรงกับการขายตามคำพรรณนา.....	15
2.3.4 การขายตรงกับการขายเพื่อชอบ.....	16
2.4 ลักษณะความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้ขายตรง.....	17
2.4.1 ตัวแทนขายตรง.....	18
2.4.2 ผู้จำหน่ายอิสระ.....	19
2.5 รูปแบบของแผนการจ่ายผลตอบแทนที่ใช้ในการขายตรง.....	21
2.5.1 แผนการขายตรงแบบชั้นเดียว (Single Level Marketing)	21
2.5.2 แผนการขายตรงแบบหลายชั้น (Multi Level Marketing).....	22
2.6 จรรยาบรรณธุรกิจขายตรง.....	24
2.6.1 จรรยาบรรณธุรกิจขายตรงโลก	24
2.6.2 จรรยาบรรณธุรกิจขายตรงไทย.....	27

2.7	วิธีการหลอกลวงประชาชนที่ใช้ระบบการขายตรงเป็นจุดขาย.....	29
2.8	กฎหมายเกี่ยวกับการขายตรงของต่างประเทศ.....	34
2.8.1	ประเทศจีน.....	34
2.8.2	ประเทศมาเลเซีย.....	40
2.8.3	ประเทศอังกฤษ.....	43

บทที่ 3 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง

พ.ศ. 2545.....	54	
3.1	ความเป็นมาของกฎหมาย.....	54
3.2	เจตนารมณ์ของกฎหมาย.....	58
3.3	หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545....	59
3.3.1	การป้องกันการดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมาย.....	59
3.3.2	กำหนดลักษณะของการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง..	60
3.3.2.1	การประกอบธุรกิจขายตรง.....	60
3.3.2.2	การประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง.....	62
3.3.3	การคุ้มครองผู้บริโภค.....	63
3.4	สาระสำคัญของพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545	64
3.4.1	นิยามความหมาย.....	64
3.4.1.1	ขายตรง.....	64
3.4.1.2	ตลาดแบบตรง.....	65
3.4.2	บุคคลที่เกี่ยวข้อง.....	66
3.4.2.1	ธุรกิจขายตรง.....	66
3.4.2.2	ธุรกิจตลาดแบบตรง.....	67
3.4.3	การประกอบธุรกิจขายตรง.....	68
3.4.3.1	ลักษณะ.....	68
3.4.3.2	การคุ้มครองผู้จำหน่ายอิสระ.....	69
3.4.3.3	การเข้าไปเสนอขายสินค้าให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง.....	70
3.4.4	การประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง.....	70
3.4.4.1	ลักษณะ.....	70
3.4.4.2	การคุ้มครองด้านโฆษณาแก่ผู้ซื้อสินค้าจากตลาดแบบตรง.....	71
3.4.5	การระดมเครือข่ายโดยมิชอบ.....	73
3.4.6	การคุ้มครองผู้บริโภค.....	75

3.4.7	นายทะเบียนและการจดทะเบียน.....	76
3.4.8	คณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรง.....	77
3.4.9	พนักงานเจ้าหน้าที่.....	82
3.4.10	การอุทธรณ์.....	83
3.4.11	บทกำหนดโทษ.....	83
3.4.12	บทเฉพาะกาล.....	87
3.5	ประกาศและระเบียบที่เกี่ยวข้อง.....	87
3.5.1	ประกาศคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงเรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงและการ ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง พ.ศ. 2550	87
3.5.2	ประกาศคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงเรื่องกำหนด แบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2548.....	88
3.5.3	ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545.....	88
3.5.4	ระเบียบคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาอุทธรณ์คำสั่ง ของนายทะเบียน พ.ศ. 2550.....	88
3.5.5	ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าด้วยการ ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในสถานที่ทำการของผู้ประกอบ ธุรกิจขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง พ.ศ. 2548	90
3.5.6	ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอชื่อผู้แทนสมาคมหรือ มูลนิธิเป็นกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2548 และ ระเบียบแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการ เสนอชื่อผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิเป็นกรรมการขายตรงและ ตลาดแบบตรง พ.ศ. 2548.....	92
3.5.7	ระเบียบคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงว่าด้วย หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติ ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2547.....	92
3.6	บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตาม พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545.....	94
3.6.1	บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษ	94
3.6.2	บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ	

4.4.6.1 ตารางสรุปรฐานความผิดและบทกำหนดโทษตามกฎหมาย ว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรง	139
4.4.6.2 การเพิ่มเติมฐานความผิด.....	142
4.4.6.3 อัตราโทษจำคุก.....	142
4.4.6.4 อัตราโทษปรับ.....	143
4.4.6.5 มาตรการบังคับโทษปรับกับนิติบุคคล.....	144
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	147
รายการอ้างอิง.....	160
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	164